

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2

**PRZEWODNIK DO WYPEŁNIANIA
FORMULARZA DIAGNOZY FUNKCJONALNEJ
DZIECKA W PRZEDSZKOLU**

Materiał szkoleniowy dla nauczycieli i specjalistów

Opracowanie: mgr Anna Papis, psycholog

Warszawa 2026

Jak korzystać z przewodnika?

Przewodnik zachowuje kolejność i nazwy obszarów formularza przygotowanego przez Poradnię. Przy każdym polu zamieszczono szeroki katalog możliwych obszarów obserwacji, pytania pomocnicze oraz przykłady sformułowań. Nie należy odnosić się do wszystkich wymienionych elementów ani kopiować przykładów. Należy wybrać informacje, które rzeczywiście opisują funkcjonowanie konkretnego dziecka w placówce.

Najbardziej użyteczny opis pokazuje: co dziecko potrafi; co sprawia mu trudność; w jakich sytuacjach trudność się pojawia; czy zmienia się zależnie od warunków; jakiego poziomu pomocy dziecko potrzebuje; co pomaga mu funkcjonować lepiej oraz jaki efekt przyniosło dotychczasowe wsparcie.

Zasady tworzenia opisu funkcjonalnego

- Opisuj zachowanie możliwe do zaobserwowania zamiast przypisywać dziecku cechę lub intencję.
- Podawaj kontekst: zajęcia grupowe, praca indywidualna, zabawa swobodna, posiłek, szatnia, wyjście, zmiana aktywności, sytuacja konfliktowa, nowe miejsce itp.
- Jeżeli ma to znaczenie, określ częstotliwość, czas trwania lub nasilenie zachowania.
- Porównuj funkcjonowanie w różnych warunkach: indywidualnie i w grupie, w sytuacji znanej i nowej, podczas aktywności preferowanej i narzuconej, w spokojnym otoczeniu i przy dużej liczbie bodźców.
- Określaj poziom samodzielności: samodzielnie / po przypomnieniu / po wskazówce / po demonstracji / z częściową pomocą / z pełną pomocą.
- Opisuj nie tylko trudność, ale także to, co pomaga: krótkie polecenie, wizualizacja, dodatkowy czas, przerwa, mała grupa, uprzedzenie o zmianie, obecność dorosłego itp.
- Uwzględniaj mocne strony również w obszarach, w których występują trudności.
- Oddzielaj obserwację od diagnozy klinicznej. Formularz ma opisywać funkcjonowanie dziecka w placówce.

Jak NIE pisać: Unikaj zapisów typu „dziecko ma trudności w zakresie uwagi, komunikacji i emocji” – to nadal tylko wymienienie nazw obszarów, a nie opis funkcjonowania. Zamiast tego pokaż sytuację, zachowanie i to, co pomaga (zob. „Szybki start” poniżej).

W całym formularzu szczególnie warto porównywać: samodzielnie ↔ z pomocą; indywidualnie ↔ w grupie; sytuacja znana ↔ nowa; aktywność preferowana ↔ narzucona; początek dnia ↔ zmęczenie; spokojne otoczenie ↔ dużo bodźców; sytuacja przewidywalna ↔ nagła zmiana.

Szybki start: od ogólnej oceny do opisu funkcjonalnego

Zanim przejdziesz do szczegółowych sekcji, zobacz na przykładach, jak przekształcić ogólną, etykietującą ocenę w konkretny opis funkcjonalny.

Zamiast ogólnie	Doprecyzuj	Opis funkcjonalny	Co pomaga
Nie koncentruje się	czas, sytuacja, bodźce	Po ok. 7 minutach zajęć grupowych zaczyna rozglądać się i rozmawiać z dziećmi obok.	Indywidualne przypomnienie i miejsce bliżej nauczyciela.
Nie słucha	rodzaj komunikatu	Nie zawsze podejmuje polecenia kierowane do całej grupy; reaguje na komunikat indywidualny.	Krótki komunikat i upewnienie się, że usłyszał.
Jest agresywny	co robi i kiedy	W konflikcie o przedmiot zdarza mu się popychać rówieśnika i wyrywać zabawkę.	Pomoc w nazwaniu potrzeby i podanie alternatywnego działania.
Nie umie się bawić	rodzaj zabawy i udział innych	Najczęściej wybiera zabawę samodzielną; do wspólnej aktywności dołącza po zaproszeniu.	Zabawa w parze i wsparcie dorosłego na początku.
Nie radzi sobie ze zmianami	rodzaj zmiany i reakcja	Przy nieoczekiwanej zmianie kolejności zajęć protestuje, płacze i odmawia przejścia do kolejnej aktywności.	Wcześniejsze uprzedzenie i plan obrazkowy.
Jest niesamodzielny	konkretna czynność i poziom pomocy	Przy ubieraniu samodzielnie zakłada spodnie i bluzę; potrzebuje pomocy przy suwaku.	Demonstracja i częściowa pomoc.

I. Dane identyfikacyjne

Wpisać dane zgodne z dokumentacją placówki: imię i nazwisko dziecka, datę urodzenia, grupę przedszkolną oraz osoby sporządzające formularz.

II. Podstawa opracowania diagnozy

Zaznaczyć wszystkie źródła informacji rzeczywiście wykorzystane przy przygotowaniu opisu.

- obserwacja pedagogiczna – w różnych sytuacjach dnia przedszkolnego;
- rozmowy z rodzicami/opiekunami – informacje przekazane przez rodzinę;
- analiza dokumentacji – np. opinie, orzeczenia, WOPFU, dokumentacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- konsultacje ze specjalistami – np. psychologiem, pedagogiem specjalnym, logopedą;
- inne – należy konkretnie wskazać źródło.

III. Kształcenie specjalne i zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze

1. Kształcenie specjalne

Zaznaczyć właściwą odpowiedź TAK/NIE. Przy odpowiedzi TAK dołączyć aktualną wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania dziecka. Nie ma potrzeby przepisywania jej pełnej treści do tej części.

2. Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze

Zaznaczyć właściwą odpowiedź TAK/NIE. Przy odpowiedzi TAK dołączyć aktualną ocenę poziomu funkcjonowania dziecka. Nie ma potrzeby przepisywania jej pełnej treści do tej części.

IV. Ogólna charakterystyka dziecka

Ta część ma dać krótki, całościowy obraz funkcjonowania dziecka w placówce. Szczegóły rozwijane są następnie w części V.

Mocne strony

Opisujemy zasoby i sposoby funkcjonowania, które ułatwiają dziecku udział w życiu przedszkola.

Co można uwzględnić:

- relacje: zainteresowanie innymi dziećmi, inicjowanie kontaktu, współpraca, empatia, respektowanie granic;
- aktywność: inicjatywa, motywacja, utrzymywanie zaangażowania, wytrwałość, gotowość do podejmowania nowych aktywności;
- poznanie: ciekawość, pamięć, rozumowanie, pomysłowość, uczenie się na podstawie doświadczenia;
- emocje: korzystanie z pomocy, radzenie sobie z niepowodzeniem, przyjmowanie informacji zwrotnej, powrót do równowagi;
- samodzielność: podejmowanie decyzji, organizowanie działania, proszenie o pomoc w adekwatnym momencie;
- adaptacja: funkcjonowanie w nowych sytuacjach, reagowanie na zmianę, dostosowanie zachowania do sytuacji;
- zabawa: tworzenie własnych pomysłów, zabawa symboliczna i tematyczna, współtworzenie zabawy z innymi;
- komunikacja, sprawność ruchowa/manualna, poczucie humoru, kreatywność i inne indywidualne zasoby.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- W jakich sytuacjach dziecko funkcjonuje najlepiej?
- Co robi całkowicie samodzielnie?
- Co przychodzi mu łatwo i sprawia satysfakcję?
- Jak reaguje na sukces, pochwałę i informację zwrotną?

- Jakiego jego zasoby można wykorzystać przy wspieraniu obszarów trudniejszych?
- W jakich warunkach widzimy najlepsze funkcjonowanie dziecka?

Przykładowe zapisy:

- Dziecko najlepiej funkcjonuje podczas pracy w małej grupie, gdy zadanie ma jasno określony początek i zakończenie.
- Chętnie podejmuje nowe aktywności i w sytuacji trudności potrafi zwrócić się do nauczyciela o pomoc.
- Samodzielnie organizuje zabawę tematyczną i potrafi zaprosić do niej inne dzieci.

Uzdolnienia

Warto odróżnić zainteresowanie od uzdolnienia. Zainteresowanie może być ważnym zasobem nawet wtedy, gdy nie oznacza ponadprzeciętnej zdolności.

Co można uwzględnić:

- uzdolnienia językowe, matematyczne, muzyczne, plastyczne, ruchowe, konstrukcyjne, techniczne;
- wyjątkowo dobra pamięć, szybkie uczenie się, twórcze rozwiązania, duża precyzja;
- szczególne zainteresowania: temat, intensywność, zakres wiedzy, spontaniczne wracanie do aktywności;
- sposób wykorzystywania zainteresowania w zabawie, rozmowie i uczeniu się;
- dzielenie się zainteresowaniem z innymi.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy dziecko ma obszar, do którego spontanicznie często wraca?
- Czy posiada w nim rozległą wiedzę?
- Czy określona umiejętność rzeczywiście wyróżnia się na tle jego pozostałych możliwości?
- Czy zainteresowanie można wykorzystać jako źródło motywacji?

Przykładowe zapisy:

- Dziecko wykazuje szczególne zainteresowanie pojazdami; rozpoznaje wiele modeli i spontanicznie przekazuje informacje na ich temat.
- Tworzy rozbudowane konstrukcje według własnych projektów i długo utrzymuje zaangażowanie w tę aktywność.
- Nie obserwuje się obecnie szczególnych uzdolnień wyróżniających dziecko na tle grupy.

Trudności

Opisujemy najważniejsze trudności mające znaczenie dla codziennego funkcjonowania, wraz z warunkami ich występowania.

Co można uwzględnić:

- uwaga, tempo pracy, rozpoczynanie i kończenie działania, rozumienie poleceń;
- komunikacja, relacje, zabawa, regulacja emocji, przyjmowanie granic i zasad;
- oczekiwanie, odraczanie potrzeb, reagowanie na odmowę, przegraną i korektę;

- przechodzenie między aktywnościami, kończenie preferowanej aktywności, reagowanie na zmianę;
- sztywność, potrzeba przewidywalności, trudność w dokonywaniu wyboru;
- nadmierna zależność od dorosłego lub wycofywanie się w sytuacji trudności;
- funkcjonowanie w sytuacji ekspozycji społecznej, hałasie, tłoku lub dużej liczbie bodźców;
- motoryka, samoobsługa, jedzenie, odpoczynek, rozpoznawanie i komunikowanie potrzeb ciała;
- bezpieczeństwo: oddalanie się, impulsywne działanie, trudność w ocenie ryzyka – jeśli jest obserwowana.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Kiedy trudność pojawia się najczęściej, a kiedy prawie nie występuje?
- Czy wygląda inaczej w małej i dużej grupie?
- Czy pojawia się również podczas aktywności preferowanych?
- Czy nasila się przy zmęczeniu, głodzie, hałasie, oczekiwaniu lub zmianie planu?
- Czy dziecko lepiej radzi sobie przy wsparciu konkretnej osoby lub określonej formie pomocy?

Przykładowe zapisy:

- W sytuacji nieoczekiwanej zmiany planu reaguje protestem i potrzebuje czasu oraz wsparcia dorosłego, aby przejść do kolejnej aktywności.
- Podczas dłuższych zajęć grupowych łatwo traci koncentrację, natomiast w pracy indywidualnej przy krótkiej instrukcji wykonuje zadanie do końca.

V. Diagnoza funkcjonalna (wg obszarów ICF)

1. Uczenie się i stosowanie wiedzy

Mocne strony

Opisujemy sposób odbierania informacji, uczenia się, zapamiętywania, rozwiązywania problemów i wykorzystywania wiedzy.

Co można uwzględnić:

- ciekawość poznawcza, podejmowanie nowych zadań, uczenie się przez obserwację, naśladowanie, instrukcję i doświadczenie;
- rozumienie poleceń prostych i złożonych; rozumienie pojęć przestrzennych i czasowych; rozumienie treści opowiadania;
- pamięć: instrukcje, zasady, kolejność czynności, treści piosenek/wierszy, wykorzystanie informacji po czasie;
- myślenie: klasyfikowanie, porównywanie, dostrzeganie reguł, przyczyna-skutek, przewidywanie następstw, wnioskowanie;
- rozwiązywanie problemów, metoda prób i błędów, poszukiwanie alternatywnego rozwiązania;

- uwaga: kierowanie, utrzymywanie, przenoszenie, powrót do zadania, funkcjonowanie przy dystraktorach;
- funkcje wykonawcze: inicjowanie, planowanie, organizacja materiałów, pamięć robocza, hamowanie impulsu, monitorowanie, kończenie, zmiana strategii;
- generalizacja: wykorzystywanie poznanej umiejętności w nowej sytuacji;
- tempo, wytrwałość, tolerowanie błędu, samokontrola i poprawianie pracy.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Jakiej formy instrukcji dziecko potrzebuje: słownej, pokazu, obrazka?
- Czy rozumie polecenia kierowane do całej grupy?
- Jak długo utrzymuje uwagę przy aktywności preferowanej i mniej preferowanej?
- Czy pamięta zasady poznane wcześniej?
- Czy potrafi wykorzystać wiedzę w nowej sytuacji?
- Czy samodzielnie szuka rozwiązania i zauważa własny błąd?

Szczególnie warto porównać:

- aktywność preferowana ↔ mniej preferowana
- polecenie indywidualne ↔ kierowane do grupy
- instrukcja słowna ↔ demonstracja/wizualizacja
- praca samodzielna ↔ z dorosłym

Przykładowe zapisy:

- Po jednorazowym pokazie szybko uczy się zasad nowej zabawy.
- Dobrze zapamiętuje wcześniej poznane informacje i spontanicznie odwołuje się do nich w rozmowie.
- W zadaniach konstrukcyjnych samodzielnie planuje kolejne etapy i modyfikuje rozwiązanie, gdy pierwsza próba jest nieskuteczna.

Trudności

Opisujemy, w jaki sposób trudność wpływa na uczenie się i wykonywanie zadań oraz jaka pomoc jest skuteczna.

Co można uwzględnić:

- trudność z rozpoczęciem lub zakończeniem zadania; krótki czas skupienia; rozpraszanie; trudność z powrotem po przerwaniu;
- pomijanie elementów polecenia; potrzeba powtarzania, upraszczania lub dzielenia instrukcji;
- trudność z pamiętaniem zasad, kolejności lub informacji potrzebnej do wykonania działania;
- wolne tempo albo pośpiech i liczne błędy; trudność z planowaniem i organizacją;
- rezygnowanie przy błędzie, niska tolerancja wysiłku, silna potrzeba potwierdzenia przez dorosłego;
- trudność z elastyczną zmianą sposobu rozwiązania i przeniesieniem umiejętności na inną sytuację.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Po jakim czasie pojawia się rozproszenie i co je wywołuje?
- Czy dziecko potrafi wrócić do zadania?
- Czy trudność występuje również przy ulubionej aktywności?
- Ile przypomnień zwykle potrzebuje?
- Co dzieje się po popełnieniu błędu?
- Jaka najmniejsza pomoc pozwala mu wykonać zadanie?

Przykładowe zapisy:

- Polecenia jednoetapowe wykonuje samodzielnie; przy złożonych pomija część czynności. Po podzieleniu instrukcji na kolejne kroki wykonuje zadanie prawidłowo.
- Podczas zajęć stolikowych po około 7–10 minutach zaczyna obserwować otoczenie i przerywa pracę; po krótkim przypomnieniu zwykle wraca do zadania.
- Po demonstracji wykonuje nowe zadanie prawidłowo, natomiast sama instrukcja słowna nie zawsze jest wystarczająca.

2. Funkcjonowanie społeczne i emocjonalne

Mocne strony

Opisujemy relacje z dziećmi i dorosłymi, sposób zabawy, wzajemność społeczną, rozumienie emocji oraz regulację zachowania.

Co można uwzględnić:

- relacje z rówieśnikami: zauważanie innych, inicjowanie kontaktu, odpowiadanie na inicjatywy, dołączanie, zapraszanie, utrzymywanie relacji;
- wzajemność: dzielenie uwagi, zainteresowanie przeżyciami innych, uwzględnianie pomysłów, zauważanie granic i sygnałów rówieśnika;
- zabawa: manipulacyjna, konstrukcyjna, naśladowcza, funkcjonalna, symboliczna, tematyczna, w udawanie, według zasad; zabawa równoległa i wspólna;
- współdziałanie: naprzemiennność, dzielenie się, czekanie, negocjowanie zasad, przyjmowanie i zmiana ról, naprawianie relacji po konflikcie;
- kontakty z dorosłymi: spontaniczne dzielenie się, prośenie o pomoc, przyjmowanie korekty, granic i informacji zwrotnej;
- emocje: rozpoznawanie i nazywanie własnych i cudzych emocji, empatia, rozumienie przyczyn emocji;
- regulacja: zauważanie napięcia, korzystanie ze strategii, prośenie o przerwę, powrót do równowagi;
- zasady i kontrola zachowania: czekanie, hamowanie działania, respektowanie przestrzeni innych, stosowanie znanych zasad.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy dziecko samo inicjuje kontakt, czy głównie odpowiada na zaproszenie?
- Czy utrzymuje wspólny temat zabawy i uwzględnia pomysły partnera?
- Czy zauważa, że inne dziecko nie chce kontynuować kontaktu?

- Czy potrafi zmienić rolę lub scenariusz zabawy?
- Jak reaguje na sukces, przegraną, odmowę, uwagę i zmianę?
- Czy potrafi nazwać emocję i jej przyczynę?
- Czy samodzielnie korzysta ze znanego sposobu wyciszenia?

Przykładowe zapisy:

- Spontanicznie zaprasza inne dzieci do zabawy i potrafi wspólnie ustalać jej zasady.
- Podejmuje zabawę tematyczną i rozwija wspólny scenariusz, uwzględniając propozycje partnera.
- Rozpoznaje narastające zdenerwowanie i potrafi powiedzieć, że potrzebuje pomocy lub krótkiej przerwy.

Trudności

Warto opisywać sytuację poprzedzającą, zachowanie dziecka, czas powrotu do równowagi oraz skuteczne sposoby wsparcia.

Co można uwzględnić:

- ograniczone inicjowanie kontaktu, trudność z dołączeniem, preferowanie samotności lub wybranych osób;
- dominowanie, narzucanie zasad, trudność z naprzemiennością, zmianą roli i uwzględnianiem pomysłów innych;
- powtarzalny lub bardzo sztywny scenariusz zabawy; ograniczona zabawa symboliczna/tematyczna – jeśli obserwowana;
- trudność z odczytywaniem emocji, intencji, granic i sygnałów społecznych;
- konflikty o przedmioty, pierwszeństwo lub zasady; trudność z naprawieniem relacji;
- silna reakcja na odmowę, oczekiwanie, przerwanie aktywności, przegraną, błąd, korektę, brak pierwszeństwa, zmianę planu;
- reakcje: płacz, krzyk, protest, wycofanie, zamieranie, uciekanie, rzucanie przedmiotami, popychanie, uderzanie, inne obserwowane zachowania;
- długi czas wyciszania, trudność z przyjęciem pomocy lub samodzielnym zastosowaniem znanej strategii;
- znajomość zasady bez możliwości zastosowania jej w silnym pobudzeniu.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Co najczęściej poprzedza trudną reakcję?
- Jak dziecko sygnalizuje narastające napięcie?
- Jak długo trwa powrót do równowagi?
- Czy po uspokojeniu potrafi wrócić do aktywności i omówić sytuację?
- Jakie działania dorosłego pomagają, a jakie nasilają trudność?
- Czy zachowanie jest inne wobec dzieci dobrze znanych i nowych?

Przykładowe zapisy:

- Zna zasady obowiązujące w grupie i potrafi je wymienić, jednak w sytuacji silnego pobudzenia ma trudność z zastosowaniem ich w działaniu.

- Najczęściej obserwuje zabawę innych dzieci z boku; po bezpośrednim zaproszeniu dołącza i przez kilka minut uczestniczy we wspólnej aktywności.
- W sytuacji przegranej płacze i odmawia dalszego udziału; po krótkiej przerwie i wsparciu nauczyciela zwykle wraca do grupy.

3. Porozumiewanie się

Mocne strony

Opisujemy rozumienie języka, nadawanie komunikatu, pragmatykę rozmowy i komunikację niewerbalną.

Co można uwzględnić:

- reakcja na imię; rozumienie nazw, czynności, poleceń, pytań, pojęć przestrzennych i czasowych, przeczeń i treści opowiadania;
- komunikowanie potrzeb, prośb, odmowy, bólu, dyskomfortu, potrzeby pomocy, niezrozumienia i emocji;
- zasób słownictwa, budowanie zdań, opowiadanie o wydarzeniach, zachowanie kolejności;
- pragmatyka: inicjowanie rozmowy, utrzymanie i zmiana tematu, naprzemiennność, dostosowanie ilości informacji i głośności, naprawianie nieporozumienia;
- komunikacja niewerbalna: gest wskazywania, gesty opisowe i konwencjonalne, mimika, postawa, dystans, spojrzenie, pokazywanie i dzielenie zainteresowania;
- rozumienie gestów, mimiki i – adekwatnie do wieku – żartu, przenośni lub pośredniego komunikatu.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy dziecko potrafi skutecznie zgłosić, że czegoś nie rozumie?
- Czy umie opowiedzieć wydarzenie osobie, która nie była jego świadkiem?
- Czy rozmowa jest naprzemienna i czy dziecko reaguje na wypowiedź rozmówcy?
- Czy zauważa, że rozmówca nie rozumie lub traci zainteresowanie?
- Jak wykorzystuje gest, mimikę i spojrzenie?

Przykładowe zapisy:

- Swobodnie komunikuje potrzeby i doświadczenia za pomocą rozwiniętych zdań.
- Prowadzi naprzemienny dialog i spontanicznie dopytuje o wypowiedź rozmówcy.
- Gdy nie rozumie polecenia, potrafi poprosić o jego powtórzenie lub wyjaśnienie.

Trudności

Opisujemy funkcjonalny wpływ trudności komunikacyjnej, nie tylko jej nazwę.

Co można uwzględnić:

- ograniczona reakcja na komunikaty; trudność z poleceniami, pytaniami otwartymi, pojęciami i treścią opowiadania;
- ograniczony zasób słownictwa, niepełne/niegramatyczne zdania, niewyraźna mowa;
- trudność z organizacją opowiadania, dygresyjność, monologowanie, powtarzanie zwrotów/echolalie – jeśli obserwowane;

- trudność z naprzemiennością, mało spontanicznych inicjatyw, trudność ze zmianą tematu i naprawą nieporozumienia;
- dosłowne rozumienie, trudność z odczytywaniem gestów, mimiki i pośrednich komunikatów;
- ograniczone lub nietypowe wykorzystanie gestu, mimiki, spojrzenia lub dystansu.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy trudność wygląda tak samo z dorosłym i z rówieśnikiem?
- Czy dziecko jest rozumiane przez osoby mniej znane?
- Czy potrafi zakomunikować problem podczas konfliktu?
- Czy trudności nasilają się przy hałasie, silnych emocjach lub presji czasu?
- Czy potrzebuje więcej czasu, pytań pomocniczych, obrazka lub wyboru odpowiedzi?

Przykładowe zapisy:

- Chętnie mówi o własnych zainteresowaniach, ale ma trudność z zauważeniem, że rozmówca chce zabrać głos lub zmienić temat.
- W sytuacji silnego napięcia przestaje odpowiadać na pytania; po wyciszeniu ponownie korzysta z mowy.
- Dłuższe polecenia wymagają powtórzenia i podzielenia na krótsze komunikaty.

Formy komunikacji

Wskazujemy wszystkie sposoby skutecznego przekazywania informacji i potrzeb.

Co można uwzględnić:

- mowa zdaniowa; pojedyncze słowa; wokalizacje; gest wskazywania i gesty naturalne; mimika; spojrzenie;
- symbole, piktogramy, PECS, tablica komunikacyjna, komunikator elektroniczny lub inne AAC;
- prowadzenie dorosłego do przedmiotu, podawanie przedmiotu lub inne obserwowane formy.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Która forma jest podstawowa?
- Czy dziecko używa jej spontanicznie?
- Czy potrzebuje przypomnienia o wykorzystaniu AAC?
- Czy sposób komunikacji zmienia się zależnie od sytuacji?

Przykładowe zapisy:

- Podstawową formą komunikacji jest mowa werbalna wspierana gestem i mimiką.
- Dziecko korzysta z pojedynczych słów oraz gestu wskazywania; w sytuacjach wyboru korzysta także z symboli obrazkowych.

Sytuacje trudne

Opisujemy sytuacje, w których skuteczność komunikacji wyraźnie się zmniejsza.

Co można uwzględnić:

- duża grupa, hałas, nowe osoby, wystąpienie przed grupą, konflikt, silne emocje, pośpiech, zmiana planu;
- niezrozumienie przez rozmówcę, pytania otwarte, konieczność opisanie złożonego wydarzenia, polecenia wieloetapowe.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Kiedy dziecko mówi mniej lub przestaje mówić?
- Kiedy częściej używa gestu lub zachowania zamiast słów?
- Czy komunikat indywidualny jest skuteczniejszy niż grupowy?
- Czy potrzebuje więcej czasu na odpowiedź?

Przykładowe zapisy:

- W dużej grupie rzadko zgłasza się spontanicznie; częściej odpowiada po indywidualnym zwróceniu się przez nauczyciela.
- W sytuacji konfliktu trudno mu kolejno opowiedzieć, co się wydarzyło; pomocne są krótkie pytania odnoszące się do kolejnych etapów zdarzenia.

4. Aktywność ruchowa

Mocne strony

Opisujemy motorykę dużą i małą, grafomotorykę, koordynację, planowanie ruchu oraz dostosowanie aktywności ruchowej do sytuacji.

Co można uwzględnić:

- bieganie, zmiana kierunku, zatrzymywanie, skakanie obunóż i na jednej nodze, schody, wspinanie, równowaga;
- rzucanie i chwytanie, koordynacja obu stron, orientacja w schemacie ciała i przestrzeni, dostosowanie siły i szybkości;
- naśladowanie ruchów i sekwencji, planowanie nowej czynności ruchowej;
- motoryka mała: chwyt pęsetowy, manipulowanie drobnymi elementami, nawlekanie, składanie, lepienie, wycinanie, otwieranie pojemników;
- grafomotoryka: chwyt, dominacja ręki, nacisk, płynność, kierunek kreślenia, odwzorowanie, organizacja na kartce;
- regulacja ruchowa: zatrzymanie na sygnał, dostosowanie poziomu aktywności, korzystanie z ruchu w sposób wspierający koncentrację.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy dziecko chętnie uczestniczy w zabawach ruchowych?
- Czy nadąża za grupą?
- Czy potrzebuje pokazu nowej sekwencji?
- Jak radzi sobie z zadaniami precyzyjnymi?
- Czy szybko się męczy?
- Czy potrafi zatrzymać ruch na sygnał?

Przykładowe zapisy:

- Chętnie uczestniczy w zabawach ruchowych i sprawnie pokonuje tory przeszkód.

- Sprawnie posługuje się nożyczkami, kredkami i drobnymi elementami konstrukcyjnymi.

Trudności

Opisujemy wpływ trudności ruchowych na udział dziecka w codziennych aktywnościach.

Co można uwzględnić:

- niezgrabność, potykanie, trudność z równowagą, piłką, koordynacją i planowaniem sekwencji;
- unikanie aktywności, wolne tempo, trudność z nadążaniem za grupą;
- nadmierna ruchliwość, trudność z pozostaniem w miejscu i zatrzymaniem działania;
- trudności manualne i grafomotoryczne: chwyt, nacisk, wycinanie, rysowanie, odwzorowanie, tempo, męczliwość;
- potrzeba demonstracji, dodatkowej praktyki lub częściowej pomocy;
- jeśli istotne: funkcjonalny wpływ bodźców sensorycznych na aktywność ruchową i udział w zajęciach.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy trudność ogranicza udział w zabawach z rówieśnikami?
- Czy dziecko unika określonych aktywności?
- Czy ruchliwość zależy od sytuacji?
- Czy przerwa ruchowa ułatwia późniejszą koncentrację?

Przykładowe zapisy:

- Przy zadaniach grafomotorycznych szybko się męczy i wymaga krótkich przerw; prace wykonuje wolniej niż większość grupy.
- Podczas zajęć wymagających siedzenia często wstaje; po krótkiej aktywności ruchowej łatwiej wraca do zadania.

5. Samodzielność

Poziom

Samodzielność obejmuje organizowanie własnego działania, podejmowanie decyzji i adekwatne korzystanie z pomocy – nie tylko czynności samoobsługowe.

Co można uwzględnić:

- wybór i rozpoczęcie aktywności; przygotowanie materiałów; utrzymywanie porządku; znajomość kolejności czynności;
- orientacja w planie dnia, kończenie zadania, sprząatanie i przechodzenie do kolejnej aktywności;
- podejmowanie decyzji i akceptowanie konsekwencji wyboru;
- zgłaszanie problemu, podejmowanie próby przed poproszeniem o pomoc, adekwatne korzystanie ze wskazówki;
- kontrolowanie rezultatu i poprawianie działania;
- samodzielność w sytuacji znanej oraz przy nowym zadaniu.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Co dziecko robi całkowicie samodzielnie?
- Przy czym wystarcza przypomnienie?
- Czy biernie czeka na instrukcję?
- Czy prosi o pomoc za wcześnie lub przeciwnie – nie prosi mimo potrzeby?
- Jak radzi sobie z kończeniem preferowanej aktywności?

Przykładowe zapisy:

- W rutynowych sytuacjach funkcjonuje samodzielnie; w nowych zadaniach przed rozpoczęciem oczekuje potwierdzenia nauczyciela.
- Samodzielnie przygotowuje materiały i po zakończeniu odkłada je na miejsce.

Potrzeby

Wskazujemy najmniejszy poziom pomocy, który umożliwia wykonanie zadania. Celem jest opisanie, jak wspierać dziecko bez niepotrzebnego wyręczania.

Co można uwzględnić:

- przypomnienie słowne; wskazówka gestem; plan/obrazek; demonstracja; rozpoczęcie pierwszego kroku z dorosłym;
- dzielenie zadania na etapy; dodatkowy czas; motywowanie; kontrola po zakończeniu; ograniczenie liczby wyborów;
- uprzedzenie o zmianie; stopniowe wycofywanie pomocy.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Jaka najmniejsza pomoc jest skuteczna?
- Czy wsparcie można stopniowo zmniejszać?
- Czy dziecko potrafi korzystać z wizualnej podpowiedzi bez dorosłego?

Przykładowe zapisy:

- Do rozpoczęcia zadania potrzebuje krótkiego przypomnienia; dalsze etapy wykonuje samodzielnie.
- Przy zmianie aktywności potrzebuje wcześniejszej informacji i wskazania, co wydarzy się następnie.

6. Dbanie o siebie

Zaangażowanie

Opisujemy praktyczne czynności samoobsługowe oraz rozpoznawanie i komunikowanie podstawowych potrzeb organizmu.

Co można uwzględnić:

- jedzenie: samodzielność, sztuce, tempo, pozostawanie przy stole, sygnalizowanie głodu/sytości, próbowanie nowych produktów;
- ubieranie: rozpoznawanie rzeczy, kolejność, właściwa strona ubrania, guziki, suwaki, rzepy, obuwie;
- toaleta: sygnalizowanie potrzeby, samodzielne korzystanie, higiena, powrót do grupy;

- higiena: mycie i wycieranie rąk, wydmuchiwanie nosa, dbanie o czystość;
- dbanie o własne rzeczy i sprzątanie po sobie;
- rozpoznawanie sygnałów ciała: głód, pragnienie, zimno/ciepło, zmęczenie, ból, potrzeba toalety, potrzeba odpoczynku.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy dziecko samo rozpoczyna czynność?
- Czy pamięta jej etapy?
- Czy sygnalizuje potrzeby ciała?
- Czy podejmuje próbę przed poproszeniem o pomoc?

Przykładowe zapisy:

- Samodzielnie korzysta z toalety, myje i wyciera ręce oraz wraca do grupy bez przypominania.
- Przy ubieraniu podejmuje samodzielne próby i zwraca się o pomoc dopiero przy trudniejszych zapięciach.

Ograniczenia

Opisujemy konkretne czynności wymagające pomocy oraz warunki wpływające na trudność.

Co można uwzględnić:

- konieczność przypominania lub fizycznej pomocy; trudności manualne; wolne tempo; gubienie kolejności;
- trudność z sygnalizowaniem potrzeb fizjologicznych lub innych sygnałów ciała;
- jedzenie: ograniczony repertuar, reakcje na konsystencję, temperaturę, zapach, mieszanie produktów, funkcjonowanie przy wspólnym stole;
- trudności sensoryczne związane z wodą, ubraniem, higieną lub pokarmem – jeżeli wpływają na funkcjonowanie;
- potrzeba nadzoru ze względów bezpieczeństwa.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Czy dziecko potrafi wykonać czynność, ale jej nie inicjuje?
- Czy trudność wiąże się bardziej z umiejętnością, organizacją, motoryką czy tolerowaniem bodźców?
- Jaki poziom pomocy jest potrzebny?

Przykładowe zapisy:

- Samodzielnie się rozbiera, natomiast przy ubieraniu potrzebuje pomocy w prawidłowym ułożeniu odzieży i zapinaniu suwaka.
- Akceptuje głównie pokarmy suche i chrupiące; odmawia potraw o konsystencji półpłynnej.
- Rzadko spontanicznie zgłasza pragnienie; podczas intensywnej zabawy potrzebuje przypomnienia o napiciu się.

VI. Trudności w realizacji programu wychowania przedszkolnego

1. Zakres trudności

Wskazujemy, których obszarów realizacji programu dotyczą opisane wcześniej trudności. To odpowiedź na pytanie: „w czym dziecko ma trudność?”.

Co można uwzględnić:

- udział w zajęciach kierowanych i grupowych; wykonywanie poleceń; rozpoczynanie i kończenie zadań; praca w określonym czasie;
- słuchanie i zapamiętywanie treści; wypowiadanie się; przygotowanie do czytania i pisanie; analiza i synteza słuchowa;
- grafomotoryka; liczenie; klasyfikowanie; rozumowanie matematyczne; orientacja przestrzenna;
- aktywność ruchowa; zabawa; współpraca; przestrzeganie zasad; regulacja emocji; reagowanie na zmianę;
- samodzielność, samoobsługa; udział w wyjściach, uroczystościach i innych sytuacjach nietypowych.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Które trudności realnie ograniczają korzystanie z zajęć?
- Czy dziecko osiąga cel, ale potrzebuje innego sposobu organizacji?
- Czy trudność dotyczy jednego obszaru czy wielu aktywności?
- Czy jest zależna od wielkości grupy lub obciążenia?

Przykładowe zapisy:

- Trudności dotyczą przede wszystkim uczestniczenia w dłuższych zajęciach grupowych, wykonywania poleceń składających się z kilku etapów oraz samodzielnego kończenia rozpoczętych zadań.
- Trudności w zakresie sprawności manualnej wpływają na tempo wykonywania prac grafomotorycznych.

2. Rodzaj trudności

To odpowiedź na pytanie: „jak trudność wygląda w praktyce i jaki ma skutek?”. Pomocny schemat: sytuacja → zachowanie → skutek → pomoc → efekt pomocy.

Co można uwzględnić:

- konkretne zachowanie i sytuacja; częstotliwość/czas; wpływ na udział lub wykonanie zadania;
- czy trudność wiąże się z rozumieniem instrukcji, uwagą, tempem, organizacją, motoryką, emocjami, współpracą, bodźcami lub zmianą sytuacji;
- rodzaj potrzebnej pomocy i jej skutek.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Co dokładnie dziecko robi lub czego nie wykonuje?
- Kiedy problem jest największy, a kiedy nie występuje?

- Co umożliwia wykonanie zadania?
- Czy dziecko potrzebuje więcej czasu, innej instrukcji lub innego środowiska?

Przykładowe zapisy:

- Podczas zajęć grupowych po około 10 minutach dziecko zaczyna odchodzić od miejsca i zajmować się innymi przedmiotami. W efekcie nie słyszy części instrukcji. Po indywidualnym przypomnieniu i skróceniu polecenia zwykle wraca do zadania.
- Podczas zadań grafomotorycznych pracuje wolniej niż grupa i często nie kończy pracy w przewidzianym czasie. Po wydłużeniu czasu i podzieleniu zadania na krótsze fragmenty wykonuje większą część ćwiczenia.

VII. Dotychczasowe działania i wsparcie

1. Formy i zakres udzielonego wsparcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Opisujemy formalne zajęcia oraz codzienne dostosowania i strategie stosowane przez nauczycieli.

Co można uwzględnić:

- wsparcie specjalistyczne: psycholog, pedagog specjalny, logopeda, terapeuta pedagogiczny, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i inne;
- komunikacja: krótkie polecenia, dzielenie instrukcji, powtarzanie, parafraza, gest, obrazek, plan wizualny, więcej czasu na odpowiedź;
- otoczenie: miejsce bliżej nauczyciela, ograniczenie bodźców, mała grupa, spokojne miejsce, uporządkowane stanowisko;
- zadanie: krótsze etapy, jasny początek i koniec, dodatkowy czas, przerwy, modelowanie, demonstracja, wykorzystanie zainteresowań;
- emocje i zachowanie: uprzedzanie o zmianach, odliczanie czasu, nazywanie emocji, przypomnianie strategii, możliwość wyciszenia, przerwa ruchowa, przewidywalne zasady;
- relacje: zabawa w parze/małej grupie, dobór wspierającego rówieśnika, pomoc w inicjowaniu zabawy, negocjowaniu zasad i rozwiązywaniu konfliktów;
- samodzielność: plan/sekwencja, przypomnienie, wskazówka, demonstracja, stopniowe wycofywanie pomocy;
- współpraca z rodzicami/opiekunami i specjalistami.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Jak często i w jakiej formie udzielane jest wsparcie?
- Jak wygląda pomoc podczas zwykłego dnia?
- Które strategie stosowane są regularnie?

Przykładowe zapisy:

- W codziennej pracy stosowane są krótkie polecenia, podział dłuższych zadań na etapy oraz indywidualne sprawdzanie zrozumienia instrukcji.

- Przed zmianą aktywności dziecko jest uprzedzane słownie i z wykorzystaniem planu obrazkowego.

2. Okres udzielenia wsparcia

Podajemy możliwie konkretny czas, częstotliwość i – jeśli działania były modyfikowane – moment wprowadzenia nowej strategii.

Co można uwzględnić:

- miesiąc/rok rozpoczęcia; zakończenie lub informacja „nadal”; częstotliwość; regularność; zmiany formy lub intensywności.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Od kiedy wsparcie jest realizowane?
- Czy działania były regularne?
- Czy w trakcie zmieniano strategię?

Przykładowe zapisy:

- Zajęcia logopedyczne realizowane są od września 2025 r., raz w tygodniu i są kontynuowane.
- Od września stosowano krótkie polecenia; od stycznia dodatkowo wprowadzono wizualny plan dnia.

3. Efekty działań

Nie wystarczy zapis „poprawa” lub „brak efektów”. Wskazujemy, co konkretnie zmieniło się po zastosowaniu wsparcia.

Co można uwzględnić:

- czy trudność występuje rzadziej, ma mniejsze nasilenie lub trwa krócej;
- czy dziecko szybciej wraca do aktywności i wymaga mniej pomocy;
- czy wzrosła samodzielność, czas pracy, skuteczność komunikacji lub udział społeczny;
- czy dziecko nauczyło się strategii i czy korzysta z niej spontanicznie;
- czy efekt występuje tylko w określonych warunkach lub z pomocą;
- czy umiejętność przenosi się na nowe sytuacje;
- czy wsparcie przynosi wyraźny, częściowy, zależny od warunków efekt lub pozostaje bez zauważalnego efektu.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Co dziecko potrafi teraz zrobić z mniejszą pomocą?
- Które działanie było najbardziej skuteczne?
- Czy poprawa utrzymuje się bez wsparcia?
- Co nadal pozostaje trudne?
- Czy potrzebna jest kontynuacja lub modyfikacja?

Przykładowe zapisy:

- Wyraźny efekt: po wprowadzeniu planu obrazkowego dziecko samodzielnie sprawdza kolejne aktywności i znacznie rzadziej protestuje przy zmianach.

- Częściowy efekt: po podzieleniu zadania na krótsze etapy pracuje dłużej, nadal jednak wymaga kilku przypomnień.
- Efekt zależny od warunków: w małej grupie korzysta z przypominanej strategii rozwiązywania konfliktu, natomiast w dużej grupie nadal wymaga bezpośredniego wsparcia dorosłego.
- Brak zauważalnego efektu: pomimo regularnego stosowania krótkich poleceń i indywidualnego przypominania nadal często nie podejmuje instrukcji kierowanych do grupy.

VIII. Wnioski do dalszej pracy

Wnioski powinny wynikać bezpośrednio z opisanych potrzeb i efektów wsparcia. Najlepiej wskazać: potrzebę dziecka → cel → sposób działania → warunki sprzyjające.

Co można uwzględnić:

- uwaga, inicjowanie i kończenie pracy, pamięć robocza, organizacja działania, elastyczność;
- komunikacja, rozumienie poleceń, prowadzenie dialogu, proszenie o pomoc;
- regulacja emocji, rozpoznawanie napięcia, tolerowanie frustracji, reagowanie na zmianę, kontrola impulsów;
- relacje, inicjowanie zabawy, współpraca, rozwiązywanie konfliktów, uwzględnianie pomysłów innych;
- motoryka, grafomotoryka, samodzielność i samoobsługa;
- organizacja środowiska, przewidywalność, dodatkowy czas, mała grupa;
- wykorzystywanie zainteresowań i mocnych stron;
- współpraca z rodziną i specjalistami oraz dalsza obserwacja określonych sytuacji.

Pytania pomocnicze do obserwacji:

- Jaki jest najbliższy, realny cel?
- Co warto kontynuować, ponieważ już działa?
- Jak zwiększać samodzielność zamiast zwiększać pomoc?
- Jak wykorzystać mocne strony dziecka?
- W jakich warunkach dziecko funkcjonuje najlepiej?

Przykładowe zapisy:

- Kontynuować przekazywanie krótkich poleceń i stopniowo zwiększać ich złożoność po upewnieniu się, że dziecko radzi sobie samodzielnie.
- Rozwijać umiejętność rozpoznawania narastającego napięcia i samodzielnego zgłaszania potrzeby przerwy.
- Stwarzać okazje do zabaw w parach i małych grupach oraz wspierać dziecko w uwzględnianiu pomysłów partnera zabawy.
- Kontynuować wcześniejsze uprzedzanie o zmianach i korzystanie z planu obrazkowego, stopniowo ograniczając przypomnienia dorosłego.

- Wykorzystywać zainteresowania dziecka jako element motywujący do podejmowania mniej preferowanych aktywności.

Pomocniczy schemat opisu

W sytuacji ... dziecko Dzieje się to Samodzielnie potrafi ... , natomiast trudność sprawia mu Po zastosowaniu ... dziecko

Przykład: „Podczas zajęć grupowych dziecko po około 10 minutach zaczyna odchodzić od miejsca i zajmować się innymi przedmiotami. Samodzielnie wraca do zadania rzadko, natomiast po krótkim indywidualnym przypomnieniu ponownie podejmuje pracę.”

5 pytań kontrolnych przed oddaniem formularza

- Czy opisałam/em, co konkretnie robi dziecko, zamiast tylko określać, jakie „jest”?
- Czy uwzględniłam/em zarówno mocne strony, jak i trudności?
- Czy z opisu wynika, w jakich warunkach dziecko funkcjonuje lepiej lub gorzej?
- Czy wskazałam/em, jakie wsparcie było dotychczas stosowane i jaki przyniosło efekt?
- Czy z wniosków wynika, co konkretnie warto robić dalej?

Ważne: Przykłady mają charakter pomocniczy. Nie należy kopiować ich automatycznie. Formularz powinien być oparty na rzeczywistej obserwacji konkretnego dziecka w placówce.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA NR 2

ul. Karolkowa 53A, 01-197 Warszawa

tel.: 22 836 70 88 e-mail: sekretariat.ppp2@eduwarszawa.pl

.....
miejscowość, data

.....
pieczęć placówki

**FORMULARZ DIAGNOZY FUNKCJONALNEJ
DZIECKA W PRZEDSZKOLU**

(na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji
z dn. 02 marca 2026 r. § 7 ust. 2 pkt. 6)

I. Dane identyfikacyjne:

1. Imię i nazwisko dziecka:
2. Data urodzenia:
3. Grupa przedszkolna:
4. Osoby sporządzające:

II. Podstawa opracowania diagnozy:

(*właściwe zaznaczyć)

- ☐ obserwacja pedagogiczna
- ☐ rozmowy z rodzicami
- ☐ analiza dokumentacji
- ☐ konsultacje ze specjalistami
- ☐ inne:

III.

1. Dziecko objęte kształceniem specjalnym:
 - ☐ Tak
 - ☐ Nie

Jeżeli TAK – należy dołączyć AKTUALNĄ wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania dziecka.

2. Dziecko objęte zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi:

- Tak
- Nie

Jeżeli TAK – należy dołączyć AKTUALNĄ ocenę poziomu funkcjonowania dziecka.

IV. Ogólna charakterystyka dziecka (informacja o funkcjonowaniu dziecka w placówce)

- **Mocne strony** (np. relacje z innymi (inicjowanie kontaktu, współpraca, empatia), inicjatywa i motywacja, ciekawość poznawcza i pamięć, radzenie sobie z emocjami i niepowodzeniem, samodzielność i decyzyjność, adaptacja do zmian, zabawa (własne pomysły, współtworzenie), komunikacja, sprawność ruchowa/manualna, poczucie humoru, kreatywność)

.....
.....

- **Uzdolnienia** (np. językowe, matematyczne, muzyczne, plastyczne, ruchowe, konstrukcyjne, techniczne; wyjątkowa pamięć, szybkie uczenie się, twórcze rozwiązania, duża precyzja; szczególne zainteresowania i ich zakres)

.....
.....

- **Trudności** (np. uwaga i tempo pracy, rozpoczynanie/kończenie działania, rozumienie poleceń, komunikacja i relacje, regulacja emocji, przyjmowanie granic i zasad, oczekiwanie i odraczanie potrzeb, przechodzenie między aktywnościami, sztywność i potrzeba przewidywalności, zależność od dorosłego, wrażliwość na bodźce, motoryka i samoobsługa, bezpieczeństwo)

.....
.....

V. Diagnoza funkcjonalna (wg obszarów ICF)

1. Uczenie się i stosowanie wiedzy

Mocne strony (np. ciekawość poznawcza, uczenie się przez obserwację/ naśladowanie/ instrukcję, rozumienie poleceń prostych i złożonych, pamięć (instrukcje, zasady, kolejność), myślenie (klasyfikowanie, przyczyna-skutek, wnioskowanie), rozwiązywanie problemów, uwaga (kierowanie, utrzymywanie, powrót do zadania), funkcje wykonawcze (planowanie, organizacja, pamięć robocza), generalizacja wiedzy, tempo i wytrwałość)

.....
.....

Trudności (np. trudność z rozpoczęciem/zakończeniem zadania, krótki czas skupienia i rozpraszanie, pomijanie elementów polecenia, trudność z pamiętaniem zasad i kolejności, wolne tempo lub pośpiech i błędy, trudność z planowaniem i organizacją, niska tolerancja błędów, trudność ze zmianą strategii i generalizacją)

.....
.....

2. Funkcjonowanie społeczne i emocjonalne

Mocne strony (np. inicjowanie kontaktu i odpowiadanie na inicjatywy, wzajemność w zabawie, rodzaje zabawy (symboliczna, tematyczna, wspólna), współdziałanie (naprzemiennność, dzielenie się, negocjowanie), relacje z dorosłymi, rozpoznawanie i nazywanie emocji, empatia, regulacja napięcia i powrót do równowagi, przestrzeganie zasad)

.....

.....

Trudności (np. ograniczone inicjowanie kontaktu, trudność z dołączeniem do zabawy, dominowanie i trudność z naprzemiennością, sztywny scenariusz zabawy, trudność z odczytywaniem emocji i sygnałów społecznych, konflikty, silne reakcje na odmowę /zmianę /przegraną, długi czas wyciszania)

.....

.....

3. Porozumiewanie się

Mocne strony (np. reakcja na imię, rozumienie poleceń i pojęć, komunikowanie potrzeb i emocji, zasób słownictwa i budowanie zdań, opowiadanie o wydarzeniach, pragmatyka rozmowy (inicjowanie, naprzemiennność, zmiana tematu), komunikacja niewerbalna- gest, mimika, spojrzenie)

.....

.....

Trudności (np. ograniczona reakcja na komunikaty, ograniczony zasób słownictwa, niewyraźna mowa, trudność z organizacją opowiadania, echolalie, trudność z naprzemiennością i inicjatywą, dosłowne rozumienie, trudność z odczytywaniem gestów i mimiki)

.....

.....

Formy komunikacji (np. mowa zdaniowa (zdania proste/złożone), pojedyncze słowa, wokalizacje, gesty, mimika, symbole/piktogramy/PECS/tablica komunikacyjna/AAC)

.....

.....

Sytuacje trudne (np. duża grupa, hałas, nowe osoby, wystąpienie przed grupą, konflikt, silne emocje, pośpiech, zmiana planu, pytania otwarte, polecenia wieloetapowe)

.....

.....

4. Aktywność ruchowa

Mocne strony (np. bieganie/skakanie/równowaga, rzucanie i chwytanie, koordynacja obustronna, naśladowanie sekwencji ruchowych, motoryka mała (chwyt, manipulowanie drobnymi elementami), grafomotoryka (chwyt, nacisk, kierunek kreślenia), regulacja ruchowa)

.....

.....

Trudności (np. niezgrabność, trudność z równowagą/koordynacją, unikanie aktywności, wolne tempo, nadmierna ruchliwość, trudności manualne i grafomotoryczne, potrzeba demonstracji i dodatkowej praktyki)

.....
.....

5. Samodzielność

Poziom (np. wybór i rozpoczęcie aktywności, przygotowanie materiałów, orientacja w planie dnia, kończenie zadania i sprzątanie, podejmowanie decyzji, zgłaszanie problemu, kontrolowanie rezultatu)

.....
.....

Potrzeby (np. przypomnienie słowne, wskazówka gestem, plan/obrazek, demonstracja, dzielenie zadania na etapy, dodatkowy czas, uprzedzenie o zmianie, stopniowe wycofywanie pomocy)

.....
.....

6. Dbanie o siebie

Zaangażowanie (np. jedzenie (samodzielność, sztucce, tempo), ubieranie (kolejność, guziki, suwaki), toaleta (sygnalizowanie, samodzielność, higiena), mycie rąk, dbanie o swoje rzeczy, rozpoznawanie sygnałów ciała- głód, zmęczenie, ból)

.....
.....

Ograniczenia (np. konieczność przypominania lub pomocy fizycznej, trudności manualne, trudność z sygnalizowaniem potrzeb fizjologicznych, ograniczony repertuar pokarmowy, trudności sensoryczne, potrzeba nadzoru)

.....
.....

VI. Trudności w realizacji programu wychowania przedszkolnego

1. Zakres trudności (np. udział w zajęciach kierowanych i grupowych, wykonywanie poleceń, praca w określonym czasie, słuchanie i zapamiętywanie treści, wypowiedzanie się, przygotowanie do czytania/pisania, grafomotoryka, liczenie i klasyfikowanie, orientacja przestrzenna, aktywność ruchowa i zabawa, współpraca i przestrzeganie zasad, regulacja emocji, samodzielność i samoobsługa)

.....
.....

2. Rodzaj trudności (np. konkretne zachowanie i sytuacja, częstotliwość i czas trwania, wpływ na udział/wykonanie zadania, związek z rozumieniem/uwagą/tempem/organizacją/motoryką/emocjami/bodźcami, rodzaj potrzebnej pomocy i jej skutek- sytuacja → zachowanie → skutek → pomoc → efekt)

.....
.....

VII. Dotychczasowe działania i wsparcie

1. Formy i zakres udzielonego wsparcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. wsparcie specjalistyczne (psycholog, pedagog specjalny, logopeda, terapeuta), dostosowania komunikacyjne (krótkie polecenia, powtarzanie, obrazek, plan wizualny), dostosowania otoczenia (miejsce bliżej nauczyciela, ograniczenie bodźców, mała grupa), dostosowania zadania (krótsze etapy, dodatkowy czas, modelowanie), wsparcie emocjonalne (uprzedzanie o zmianach, nazywanie emocji, przerwa na wyciszenie), wsparcie relacyjne (zabawa w parze, dobór rówieśnika), współpraca z rodzicami i specjalistami)

.....
.....

2. Okres udzielenia wsparcia (np. miesiąc/rok rozpoczęcia, częstotliwość i regularność, zmiany formy lub intensywności w czasie)

.....
.....

3. Efekty działań (np. częstotliwość/nasilenie/czas trwania trudności, poziom samodzielności i tempo pracy, skuteczność komunikacji i udziału społecznego, spontaniczne korzystanie ze strategii, zależność efektu od warunków, przenoszenie umiejętności na nowe sytuacje- wyraźny / częściowy / zależny od warunków / brak efektu)

.....
.....

VIII. Wnioski do dalszej pracy

(np. uwaga i funkcje wykonawcze, komunikacja i dialog, regulacja emocji i tolerowanie frustracji, relacje i współpraca, motoryka i samoobsługa, organizacja środowiska (przewidywalność, czas, mała grupa), wykorzystanie zainteresowań i mocnych stron, współpraca z rodziną i specjalistami- potrzeba dziecka → cel → sposób działania → warunki sprzyjające)

.....
.....

.....
podpis/podpisy osoby/ osób sporządzających opinię

.....
podpis Dyrektora Placówki